

Bibliotheek & Archief

Jaarverslag
2024

Universiteit
Antwerpen

Inhoud

28

ENQUÊTE AUHA-BIBLIOTHEKEN

08

VLIR-RICHTLIJN VOOR
BEWAARSTRATEGIE UNIVERSITEITEN

14

DE KRACHT VAN IIIF:
BIJZONDERE COLLECTIES IN BEELD

22

ANET-DAG

30

PODCAST BOEKENPRAAT

36

HOOG BEZOEK: DE FAMILIE BECKETT

42

IN BEELD

06 BELEID & ORGANISATIE

09 COLLECTIES

15 ACTIVITEITEN & SAMENWERKING

24 PARTNER IN ONDERWIJS

32 PARTNER IN ONDERZOEK

38 TENTOONSTELLINGEN

42 IN BEELD

46 KERNCIJFERS

COLOFON

Redactie
Bibliotheek & Archief

**Optimalisatie en
tekstsuggestie**
Voor bepaalde onderdelen
van dit jaarverslag werd
gebruikgemaakt van AI-
ondersteuning via ChatGPT

Vormgeving
Jolien Cuyvers

Woord vooraf

2024 was voor ons Departement Bibliotheek & Archief (DB&A) een goed jaar. De archiefcollega's speelden een cruciale rol in de totstandkoming van de VLIR-richtlijnen voor duurzaam archiefbeheer van de Vlaamse universiteiten en organiseerden de eerste Vlaamse universitaire archievendag. De collega's van E-Info stelden een indrukwekkend rapport samen over Open Access aan UAntwerpen. De collega's Publiekswerking organiseerden en analyseerden de gebruikersenquête van de AUHA-bibliotheken. Eind 2024 kreeg het open leercentrum De Parabool (Campus Middelheim) ruimere openingstijden. Het team van Anet haalde diverse nieuwe contracten binnen (Openbare Bibliotheek Brugge, ITG en de Institutional Repositories van diverse hogescholen) en startte een rebrandingstraject op. We stelden collectiebeleidsplannen voor de bibliotheek, het Archief en Bijzondere Collecties op. We waren actief in de Kunstcel. We organiseerden fraaie tentoonstellingen, zoals *Home Sweet Home* rond studentenhuysvesting in het kader van de Erfgoeddag en *Verhalenvertellers* over Academisch Erfgoed naar aanleiding van de pensionering van Marc Demolder. We startten met een taskforce AI, een LinkedIn-pagina en één collega werd zelfs een Instagram-ster. We kijken terug op negen boeiende facultaire bibliotheekcommissies en twee bibliotheekraden. En er was zoveel meer. Over sommige realisaties lees je meer in dit jaarverslag.

Meer nog dan de blikvangers, gaat het in ons departement over een blijvende, vaak weinig zichtbare inzet/dienstverlening aan de universitaire gemeenschap. Onze belangrijkste opdracht is dagdagelijks aanwezig zijn als eerste

aanspreekpunt, informatiebemiddelaar, onderhandelaar, lesgever ... Ik ben onder de indruk van en fier op de inzet en de kunde van mijn collega's. Ik ben blij met de goede teamgeest, de gevatte antwoorden, de creatieve ideeën, de terechte opwerpingen, de straffe onderhandelingen, de knappe rapporten, de bergen werk die verzet worden, de baliehulp, de ingevoerde records, de posts op de socialemediakanalen ... Onze studenten en andere gebruikers zijn tevreden en spreken met veel waardering over ons. Onze baliecollega's zijn het gezicht, de mond en de glimlach van de bibliotheek. Een lieve glimlach, een blijk van begrip, van welgemeend medeleven tijdens de examens, ze doen zoveel deugd. Het kleine gesprek, de helpende hand, het luisterende oor, de bescheiden hoofdknik, de handdruk ... We koesteren ze en ze staan centraal in onze blik naar binnen en naar buiten.

Wat u in de volgende pagina's misschien tussen de regels moet lezen is onze inzet om aandacht te geven aan inclusie, neurodivergentie, aan welzijn voor personeel en studenten, aan het gevecht tegen eenzaamheid (o.a. tijdens de Warmste Week), aan duurzaamheid. Ze zitten verweven in ons doen en denken.

Opvallend in 2024 was naast het grote luik dienstverlening de grote aandacht voor internationalisering. De archiefcollega's waren aanwezig tijdens het (mondiale) colloquium over digitale preservatie iPress in Gent. Het team Metadatering en Acquisitie bezocht de collega's van de Universiteitsbibliotheek Eindhoven. We waren aanwezig bij de viering van 25 jaar DBNL in Den Haag en actief tijdens de viering van 40 jaar Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap in Nijmegen. We trokken naar Universeum (over Academisch Erfgoed) in Dresden. Een collega nam deel aan een Erasmus Staff Project in Bologna, een andere was actief betrokken bij een internationale Summer School van de UAntwerpen rond boekgeschiedenis. Maria Haupt van de Wirtschaftsuniversität Wien was de eerste deelneemster aan onze eigen eerste Erasmus Staff Mobility Week, die we van nu af aan jaarlijks organiseren voor kleine groepen van collega's. We zijn een studie- en ontmoetingsplek voor internationale studenten.

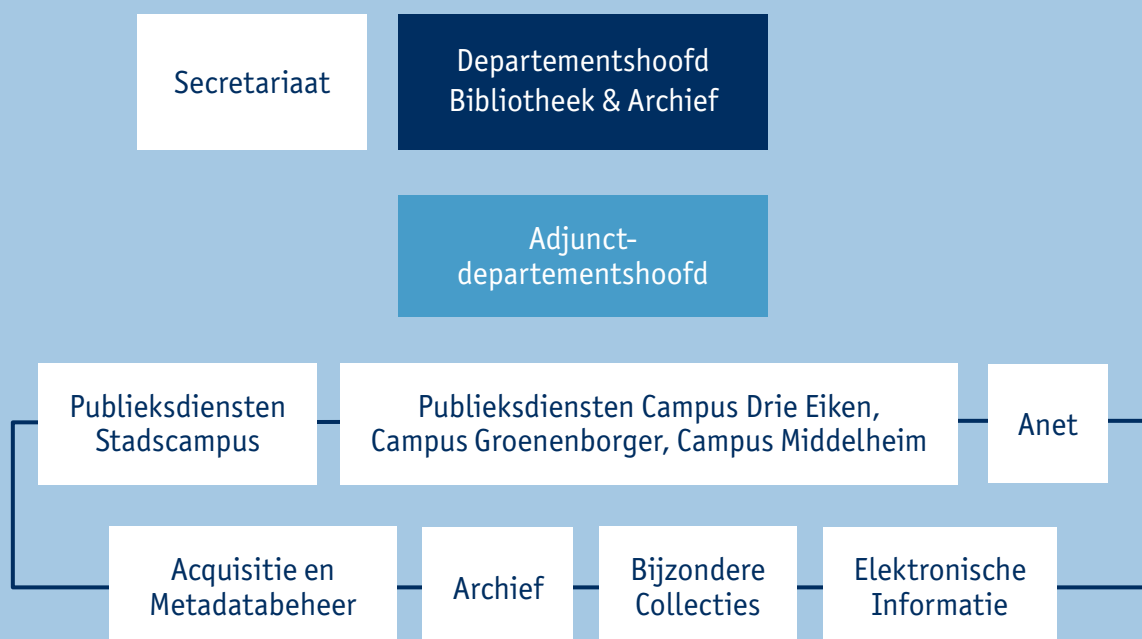
Laten wij in deze woelige wereld de kalmte bewaren, de spirit, de motivatie, de liefde, de passie, de precisie, de richting, de verbinding, de solidariteit, de toewijding ...

Dr. Rik Van Daele
Departementshoofd Bibliotheek & Archief

Organigram

Overlegstructuren

Om een vlotte samenwerking te waarborgen, creëren we verschillende kanalen voor communicatie en overleg. De faculteiten hebben inspraak via drie overlegstructuren:

Bibliotheekraad

De Bibliotheekraad komt twee keer per jaar samen en fungeert als het hoogste adviesorgaan. De raad adviseert over de hoofdlijnen van het bibliotheek- en archiefbeleid en ziet als gebruikerscommissie toe op de goede werking van de bibliotheek. Naast de leden van de bibliotheek zetelen hierin afgevaardigden en studenten van de verschillende faculteiten. Deze structuur zorgt voor een breed gedragen en strategische benadering van de ontwikkeling van de bibliotheek- en archiefdiensten.

Bibliotheekcommissie

De bibliotheekcommissies dienen als direct overlegorgaan met de

faculteiten. Per faculteit zijn hierin de verschillende departementen vertegenwoordigd.

De frequentie van overleg is afhankelijk van de noden en vragen vanuit de bibliotheek én de faculteit. We ijveren voor minstens één jaarlijks overleg per commissie.

Vast item op de agenda van vorig jaar was de voorstelling van de werking van de Archiefdienst. Dit jaar was er de voorstelling van het beleidsplan, het jaarverslag en een introductie over het Academisch Erfgoed.

Bibliotheekadviseur

Binnen elke faculteit of departement is er een bibliotheekadviseur die voor de bibliotheek fungeert als direct aanspreekpunt. De bibliotheekadviseur is lid van de facultaire bibliotheekcommissie en ondersteunt, samen met de

bibliotheek, de selectie van de te verwerven boeken, tijdschriften en elektronische informatiebronnen. Deze rol is essentieel om de wensen en behoeften van de faculteiten op het gebied van bibliotheek- en archiefvoorzieningen adequaat in kaart te brengen en te vertalen naar concrete acties.

Toekomstgerichte samenwerking

Deze drie overlegstructuren stroomlijnen de werking tussen het Departement Bibliotheek & Archief en de faculteiten, waardoor onze dienstverlening optimaal aansluit bij de noden en wensen van de universiteit en haar leden. Door verschillende overlegniveau's spelen we snel in op ontwikkelingen en uitdagingen binnen de bibliotheek- en archiefwereld en behartigen we de belangen van alle betrokkenen op een transparante en samenhangende manier.

VLIR-richtlijn voor bewaarstrategie universiteiten

Essentieel kader voor langetermijnarchivering

De VLIR-ad-hoc-werkgroep Informatie- en archiefbeheer ontwikkelde in 2024 een richtlijn om het duurzaam beheer van universiteitsinformatie te ondersteunen. De richtlijn legt vast welke informatie permanent bewaard moet worden, met aandacht voor verantwoording, historisch onderzoek en maatschappelijke relevantie. Dit initiatief speelt in op uitdagingen zoals digitalisering, gegevensbescherming en informatieveiligheid, en biedt een kader voor beslissingen rond bewaring en vernietiging. Door deze samenwerking versterken de Vlaamse universiteiten hun rol als betrouwbare bewaarders van academisch en cultureel erfgoed.

Waarom is deze richtlijn belangrijk?

1. Bescherming van historisch waardevolle gegevens

De richtlijn ondersteunt de toepassing van de AVG-uitzondering 'archivering in het algemeen belang'. Zo voorkomen we dat historisch belangrijke informatie onterecht wordt vernietigd omwille van privacyoverwegingen.

2. Navigeren door complexe informatiesystemen

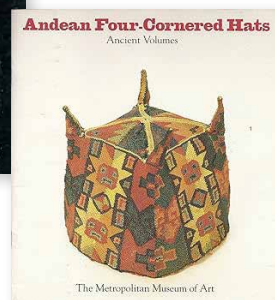
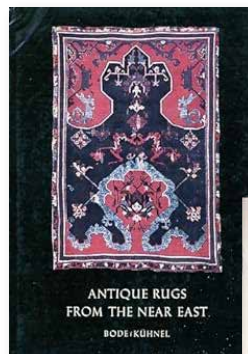
Door de te bewaren gegevens in kaart te brengen, kunnen universiteiten proactief maatregelen nemen om de langetermijnbewaring van deze informatie te waarborgen.

3. Efficiënt informatiebeheer

Het inzicht in welke informatie permanent te bewaren is, draagt bij aan een efficiënter en toekomstgericht beheer van gegevens.

De implementatie van deze richtlijn vraagt om een gezamenlijke inspanning van alle universiteitsentiteiten. Bij UAntwerpen biedt de Archiefdienst concrete ondersteuning om de VLIR-richtlijn effectief te implementeren. We begeleiden faculteiten, diensten en departementen met onze expertise en zetten de VLIR-richtlijn om in concrete plannen en staan in voor een veilige en duurzame opslag waarbij toegankelijke bewaring op lange termijn gegarandeerd wordt. Om het belang van deze richtlijn breed te verankeren, organiseren we infosessies en trainingen voor medewerkers.

Een waardevolle aanwinst voor onderzoek naar textiel

In 2023 verwierf de Faculteit Ontwerpwetenschappen van UAntwerpen een uitzonderlijke collectie boeken met als centraal thema de studie van oud, archeologisch en kunsthistorisch textiel. Deze collectie, die in totaal 610 werken omvat, biedt een unieke blik op de geschiedenis en de esthetiek van textielproductie en -gebruik door de eeuwen heen. Het oudste werk in de verzameling dateert van 1837 en vormt, samen met de andere werken, een rijke bron van informatie voor studenten, onderzoekers en iedereen met interesse in textielgeschiedenis en kunstwetenschappen.

De verzameling verhuisde in 2024 naar de Universiteitsbibliotheek, waar ze zorgvuldig wordt bewaard in het magazijn. Alle werken in deze collectie zijn via een eenvoudige magazijnaanvraag op te vragen en kunnen worden ontleend. Dit maakt de collectie toegankelijk voor onderzoekers binnen én buiten UAntwerpen.

De inhoud van de collectie is veelzijdig. Ze omvat onder andere historische studies over archeologische textielvondsten, naslagwerken over traditionele weeftechnieken, en kunsthistorische analyses van de textielkunst uit verschillende periodes en regio's.

Collectiebeleidsplan 2025-2029

Een collectie(beleids)plan geeft inzicht in de samenstelling en betekenis van de collectie, het collectiebeleid (keuzes, prioriteiten, strategie ...) en de uitvoering van dit beleid. In 2024 maakten we werk van drie aparte, maar communicerende plannen rond (1) de globale bibliotheekcollectie, (2) de bijzondere collecties (preciosa en academisch erfgoed) en (3) het universiteitsarchief. De bibliotheek, het Archief en de Bijzondere Collecties hebben hun eigenheid en vereisen een specifieke aanpak en strategie. Voor ons collectiebeleidsplan hanteerden we de FARO-definities en -richtlijnen. Een dergelijk plan zegt ons waarom en voor wie we werken. Onze bibliotheekcollectie staat prioritair in dienst van onderwijs en onderzoek. In het collectiebeleidsplan werden bestaande procedures en afspra-

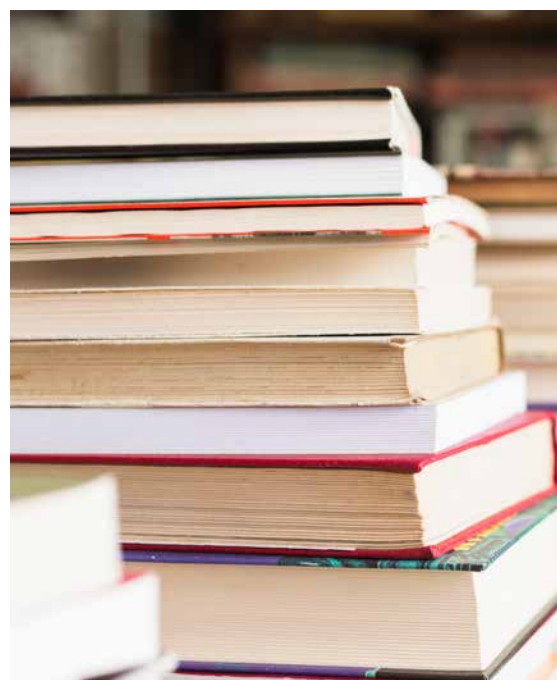
Efficiënt ruimtebeheer

Om plaats te maken voor de groeiende filosofiecollectie, voerde de bibliotheek in de zomer van 2024 enkele verplaatsingen door. In overleg met het Departement Geschiedenis verhuisden we afgesloten tijdschriften uit deze discipline naar het magazijn. We schakelden hierbij de hulp van een jobstudent in.

Het vaak geraadpleegde *Gemeenteblad* en tijdschriften met een lopend

abonnement behielden hun plaats in de leeszaal zodat veelgebruikte bronnen toegankelijk blijven voor studenten en onderzoekers.

Na de verhuis werd de volledige collectie herschikt en voorzien van nieuwe rekaanduidingen. Deze aanpassing zorgt voor een efficiënter gebruik van de beschikbare ruimte.

ken mee opgenomen en geëxpliciteerd. De archiefwerking en de werking van de Bijzondere Collecties staan in dienst van het geheugen van UAntwerpen. Zoals ook in het algemene beleidsplan te lezen, streven we naar 'digital first' en maximale digitalisering. We creëren met dit collectiebeleidsplan een algemeen kader dat zich soepel aanpast aan nieuwe ontwikkelingen (bijv. digitalisering, AI ...). Elke nieuwe beleidsperiode scherpen we het plan aan.

De plannen kwamen tot stand door de samenwerking tussen de diensten onder leiding van Els Schaerlaekens en Luca Maggiore voor de globale bibliotheekcollectie, Maartje De Wilde voor de Bijzondere Collecties en Willem Vanneste voor het Archief.

In januari 2024 breidde de digitale collectie van UAntwerpen uit met twee nieuwe ebook-pakketten van Bloomsbury: *Cultural History* en *Open Collections*.

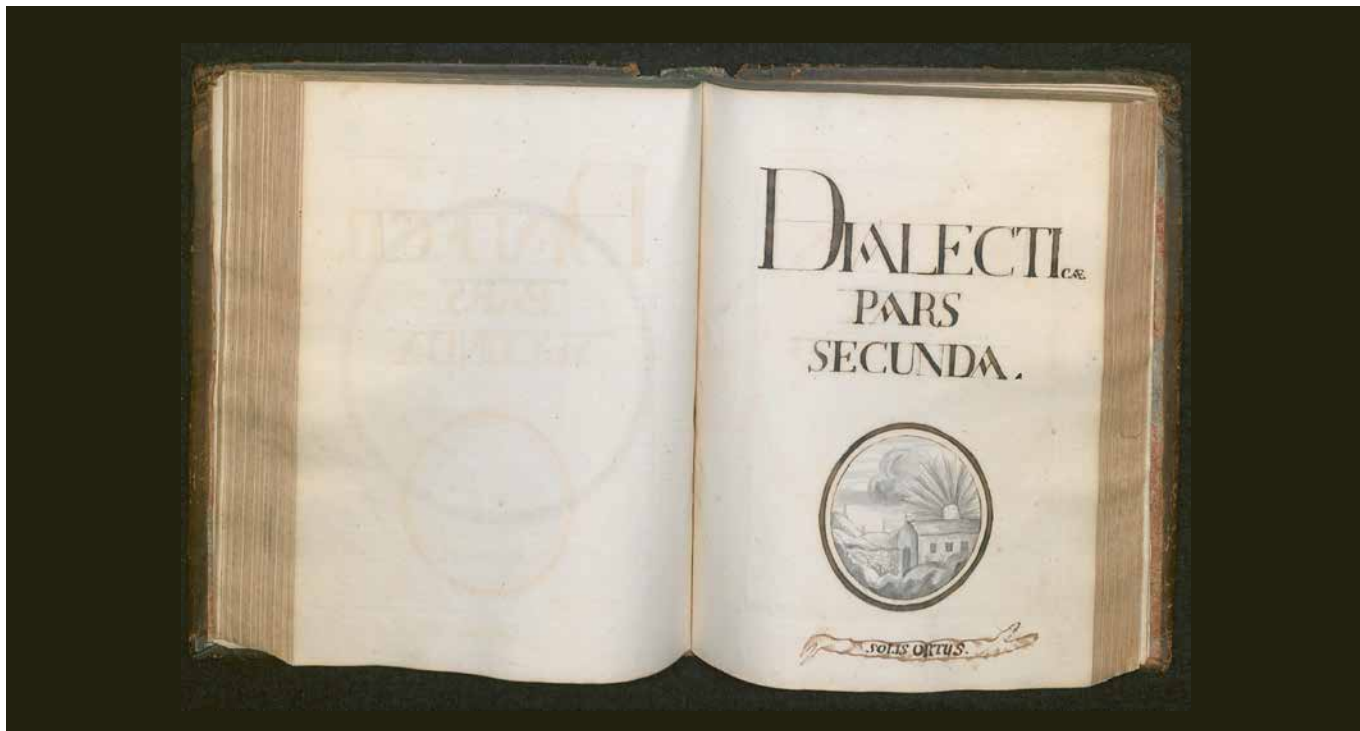
Het *Cultural History*-pakket, aangeschaft door het Departement Geschiedenis, bevat 317 ebooks over globale cultuurgeschiedenis, van de oudheid tot het heden.

Het *Open Collections*-pakket werkt volgens het Subscribe to Open-model. Dankzij de steun van het Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en -beheer (IOB) werden twintig ebooks als Open Access beschikbaar gesteld. Daarnaast biedt het pakket toegang tot 194 extra titels rond Afrikaanse studies en ontwikkeling, wat een belangrijke bijdrage levert aan het

onderzoek naar mondiale uitdagingen.

In het voorjaar investeerde de Faculteit Letteren en Wijsbegeerte in twee grote pakketten ebooks, bij Cambridge University Press en uitgeverij De Gruyter. Het gaat telkens om een aanschaf volgens een *Evidence Based model*, waarbij we met de uitgever overeenkomen om een pakket boeken af te nemen maar tegelijk toegang krijgen tot een veel ruimere collectie om de selectie goed te kunnen maken.

Alle titels uit deze pakketten werden opgenomen in onze catalogus. Daarnaast heeft UAntwerpen sinds 2024 toegang tot de databank *Embase*, de biomedische en farmacologische databank van Elsevier.

Bijzondere aanwinsten

In 2024 breidden de Bijzondere Collecties uit met een dertigtal stukken. Het gros daarvan werd aangekocht bij veilinghuizen Arenberg en Van de Wiele. Daarnaast mochten we dit jaar ook enkele schenkingen ontvangen. Aankopen gebeuren steeds met aandacht voor onze zwaartepunten en onze missie als 'geheugen van de universiteit'. Het was een vruchtbaar jaar voor de zwaartepunten *Geschiedenis (van de Lage Landen)* en *Antwerpse drukkers*, specifiek van het huis Verdussen, maar ook van anderen zoals Van Keerberghen, Peeters, Jeger, Crinitus en Bellerus.

Het meest recente boek – een geschiedenis van het oude Griekenland – dateert van 1787, en het oudste van 1532, een werk van Lactantius, die ook 'de christelijke Cicero' werd genoemd. Ook de echte Cicero kon niet ontbreken, naast andere klassieke auteurs als historici Marcus Justinus en Quintus Curtius Rufus.

Daarnaast hielden we onze ogen open voor andere opportuniteiten en die leverden dit jaar misschien wel onze meest opmerkelijke aanwinsten op. Zo wisten we via antiquariaat Quaritch uit Londen onze handen te leggen op

Aankopen gebeuren steeds met aandacht voor onze missie: 'het geheugen van de universiteit'

een achttiende-eeuws handschrift. Wat zo speciaal is aan deze gebundelde lesnota's van het vak dialectiek is dat ze geschreven zijn door Carolus Maria Gasparoli, een student aan het Antwerpse Jezuïetencollege, een voorloper van onze huidige universiteit, die later als boekverzamelaar actief werd. Deze meer dan tweehonderd pagina's werden met verzorgde hand geschre-

ven en verlucht met prachtige illustraties. In deze tijden van laptops blazen ze tastbaar leven in de geschiedenis van het onderwijs aan onze Antwerpse jezuïetenscholen. Ook de prijsboeken die we aankochten versterken het 'geheugen van deze universiteit': de eerder aangehaalde filosofische werken van Cicero werden op 9 september 1718 als prijsboek door het Jezuïetencollege geschonken aan Eugène Bossaert uit Ieper.

Een ander prijsboek is *Inleydinghe tot de liefde Godts* van de jezuïet Pennequin – opmerkelijk niet omwille van de godvruchtige inhoud, maar wel omdat het aangeboden werd aan een meisje, Maria vander Velde. Aankopen als deze ondersteunen onze aandacht voor diversiteit en meerstemmigheid in onze collectie.

Kunstwerken krijgen een onderhoudsbeurt

UAntwerpen beschikt over een indrukwekkende collectie van bijna 2000 kunstwerken, sculpturen en uitingen van moderne kunst. Veel van deze werken sieren de muren van de campussen, maar daarnaast heeft de universiteit ook een reservecollectie. Deze kunstwerken worden zorgvuldig bewaard in een goed uitgerust en beveiligd depot in de bibliotheek. Medewerkers van de universiteit hebben de mogelijkheid om kunstwerken uit te lenen en zo ook op kantoor van kunst te genieten.

Om de kunstwerken in optimale staat te houden en toegankelijk te maken voor onze medewerkers, ondergingen zo'n 150 papieren werken – zoals tekeningen, prenten en affiches – een grondige onderhoudsbeurt tijdens de zomer van 2024.

Voor professioneel advies wendden we ons tot de opleiding conservatie-

restauratie van onze eigen universiteit. Docenten Stefanie Bauvois en Davine Maesen deelden hun kennis en gaven waardevolle tips over het onderhoud van de stukken. Studenten Cleo Daniëls en Maurane Heylens zorgden voor de praktische uitvoering. Ze verwijderden verouderde of kapotte

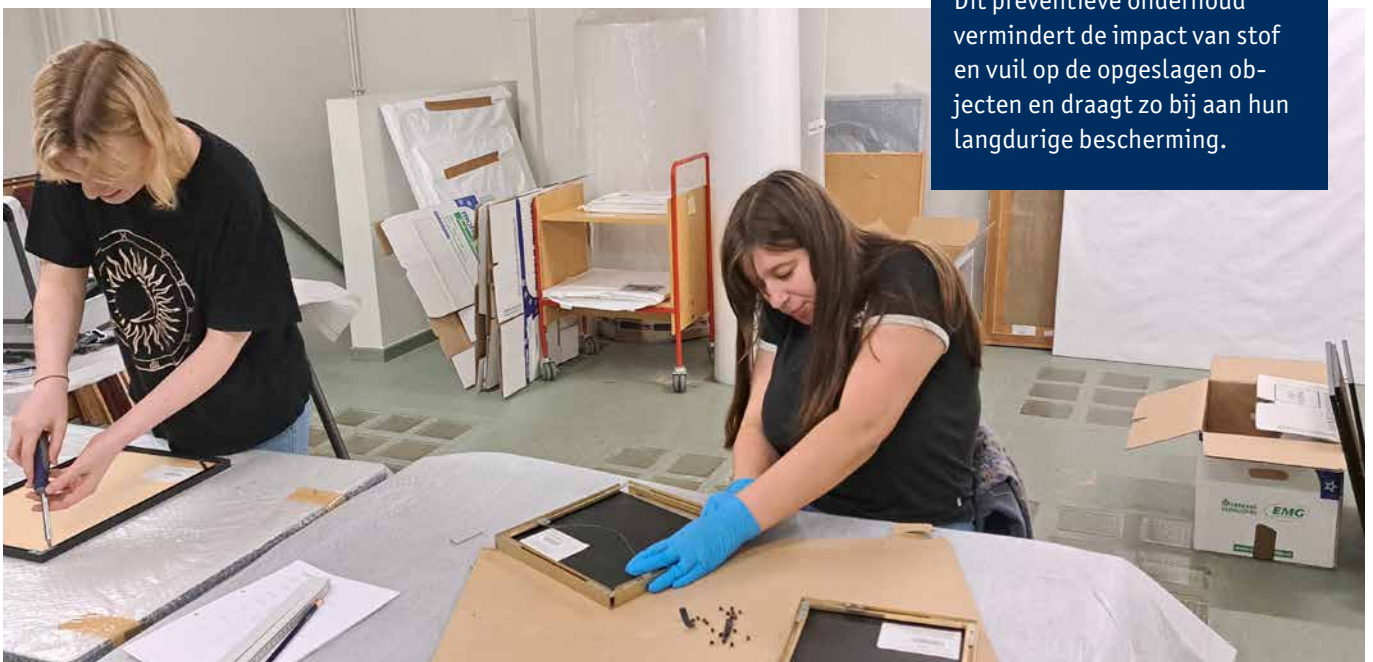
Studenten verwijderden kapotte lijsten en gaven de werken een opfrisbeurt met een museumstofzuiger

lijsten, backboards en passe-partouts en gaven de werken een opfrisbeurt met een museumstofzuiger. Tegelijkertijd vergrootten ze hun kennis over typische schadekenmerken van papier, zoals foxing, verzuring en insectenvraat.

Infrastructuur in topconditie

Het behoud van waardevolle collecties stopt niet bij het reinigen en conserveren van de objecten zelf. Een goed onderhouden infrastructuur is even essentieel om deze collecties in optimale omstandigheden te bewaren. Daarom investeren we jaarlijks in een grondige schoonmaak van onze opslagruimtes.

Tijdens de zomer van 2024 kreeg het magazijn van de Bijzondere Collecties een uitgebreide reinigingsbeurt. De vloer, rekken, planken en boeken werden zorgvuldig stofvrij gemaakt om een stabiele en schone omgeving te garanderen. Ook de andere magazijnen krijgen jaarlijks dezelfde grondige poetsbeurt. Dit preventieve onderhoud vermindert de impact van stof en vuil op de opgeslagen objecten en draagt zo bij aan hun langdurige bescherming.

De kracht van IIIF: bijzondere collecties in beeld

Digitale innovatie en participatie

In 2024 onderzocht de dienst Bijzondere Collecties de mogelijkheden die IIIF (de nieuwe internationale standaard voor de uitwisseling van afbeeldingsbestanden) biedt voor hun publiekswerking, een van hun speerpunten.

Fabeldieren

Na haar succesvolle stageproject van 2023 breidde Lotte Tilborghs - onder tussen in tijdelijke dienst als project-medewerker - de scope van haar FablePictor-project verder uit, zowel in de diepte als in de breedte.

Voor dat project werd de collectie fabelboeken op exemplaarniveau gecontroleerd op de aanwezigheid van afbeeldingen van dieren. Daarbij werd niet op een dier meer of minder gekeken: de vijf oorspronkelijke dieren uit Lottes stageproject (apen, ezels, kippen, slangen en vossen) werden uitgebreid tot twintig bonte beesten. In het afgelopen jaar kwamen onder andere ook koeien, leeuwen en geiten in het vizier. Lotte kreeg hiervoor hulp van een vrijwilliger en twee jobstudenten. **FablePictor** is een rijk gevulde databank geworden waarin de eindgebruiker met slechts één klik een mooi overzicht krijgt van alle afbeeldingen waarop een specifiek dier voorkomt.

Deze afbeeldingen tonen meteen de kracht van IIIF: wat je ziet zijn immers slechts uitsneden van de volledige pagina's. De eindgebruiker wordt niet geconfronteerd met visuele ballast en kan doorklikken op de afbeelding in hoge resolutie, zowel het manifest in json-formaat opzoeken als de

beschrijving van het boek in de publiekscatalogus, of het boek bekijken in een IIIF-viewer. Bovendien werd het geheel verrijkt met termen uit de Art & Architecture-Thesaurus.

Prenten

De tweede collectie waar de dienst Bijzondere Collecties mee werkte, is die van het Prentenkabinet, een collectie van ca. 1350 prenten over de iconografie van Antwerpen, van de zestiende tot de twintigste eeuw. Om de digitale toegang tot deze collectie visueel aantrekkelijker te maken, is het idee ontstaan om aan de prenten extra coördinaten toe te kennen en ze op een plattegrond te plaatsen.

Zo ziet de gebruiker een kaart van bijvoorbeeld Antwerpen en krijgt hij meteen een overzicht van de stadswijken en gebouwen die het meest gerepresenteerd worden in onze collectie. Het verloop van sommige historische gebeurtenissen (zoals de gevechten in de nacht van 26 op 27 oktober 1830) kan je ook terugvinden op de digitale kaart.

2024 is voor dit project vooral een jaar geweest van leren, proberen en zoeken naar de beste aanpak. We hebben – met

de hulp van verschillende vrijwilligers – gekozen voor de registratie van de geografische coördinaten bij elke prent. In 2025 nemen we de volgende stap en werken we de vertaalslag naar een visueel platform verder uit, in overleg met Anet.

En hier houdt het verhaal nog niet op. Naast fabelboeken en prenten zijn er tal van andere bronnen in de collectie die dankzij IIIF op een aantrekkelijke manier kunnen worden gepresenteerd. Daarnaast mikken we met dit project ook op participatie: we willen dat gebruikers zelf ook input leveren op de door ons aangeleverde metadata. Die informatie kan de kennis over de collectie verrijken.

Alle informatie over deze projecten is terug te vinden op de website van Archief & Erfgoed.

Open data workshop

Op 21 februari 2024 organiseerde de Commissie Open Science (COS) van UAntwerpen de workshop Open Data and Research Assessment. De bibliotheek speelde als commissielid een actieve rol in de uitwerking van het programma.

De eis van FAIR (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable) en steeds vaker open data, is een belangrijk aspect van huidige projectaanvragen. Maar wat levert het openstellen van je data op voor de individuele onderzoeker?

En hoe kunnen we onderzoekers beter waarderen voor het (waar toegelaten) openstellen van hun data? In deze workshop gaven onderzoekers uit verschillende disciplines ons een kijk op hoe zij streven naar het openstellen van hun data en welke voor- en nadelen zij hiervan ondervinden. Een collega van het Departement Onderzoek, Innovatie & Valorisatie schetste een beeld van het beleid van UAntwerpen en Nick Schryvers lichtte de conclusies rond open data van de projectgroep Open Science Research Assessment (OSRA)

van de Flemish Open Science Board (FOSB) toe.

Alle faculteiten zijn in meer of mindere mate bezig met het faciliteren van open data, al was een conclusie van de workshop wel dat er nog extra push mag komen naar FAIR data. Ook de link met evaluatie van onderzoekers is nog niet altijd aanwezig.

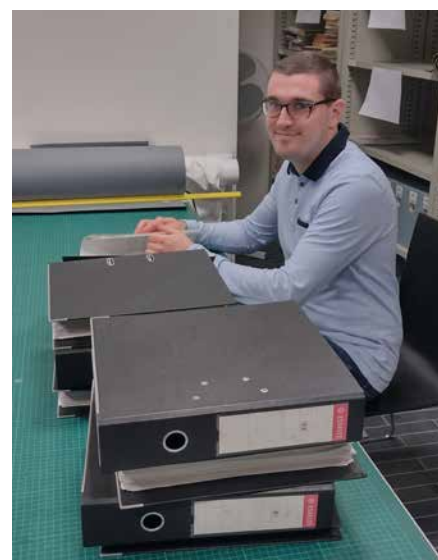
De bibliotheek blijft als lid van de COS mee ijveren voor Open Science aan UAntwerpen en volgt alle ontwikkelingen mee op.

Helpende handen bij Archief & Erfgoed

Elk academiejaar, elke zomer helpen studenten ons met het verwerken en beheren van onze collecties, sommigen als stagiair, anderen als jobstudent. Fiep, Annelien, Cleo en Maurane zorgden met preserverende acties en registratie van extra gegevens voor een betere bewaring en ontsluiting van onze bijzondere collecties. Paulien, Tom, Anne en Maitreyi maakten scripties, papers en andere archiefstukken klaar van onder andere de Faculteit Ontwerp-

wetenschappen voor langetermijnbewaring. Als stagiair van het Graduaat Informatiebeheer startte Lenzo met het verwerken van de oude briefwisseling van het UFSIA-rectoraat.

Daarnaast hielpen Fiep en Annelien om metadata te verrijken voor een project over fabelboeken én stelden ze een Spotify-lijst samen met Bib Beats, geïnspireerd door de vele dieren die ze in de boeken zagen.

Solidariteit en bewustwording: IDAHOT 2024

Op 17 mei wordt wereldwijd IDAHOT gevierd, de Internationale Dag tegen Heterofobie en Transfobie. Op deze dag vinden overal ter wereld acties plaats om aandacht te vragen voor de rechten en het welzijn van holebi's, transgender en intersekse personen.

Ook wij als bibliotheek steunen dit initiatief. Sinds 2019 toont de UAntwerpen haar solidariteit met de LGBTQI+ gemeenschap door de regenboogvlag uit te hangen. Hiermee wil de universiteit op symbolische wijze aangeven dat iedereen aan UAntwerpen zichzelf moet kunnen zijn, ongeacht genderidentiteit of seksuele oriëntatie.

Het team Diversiteit en Inclusie van de universiteit organiseerde een actie waaraan de bibliotheek graag meewerkte. Paars is de kleur die symbool staat voor de IDAHOT-dag en alles wat zij representeert. In de verschillende campusbibliotheken werd een standje ingericht met paarse snoepjes, stiften en informatiemateriaal.

Jaarlijkse ontmoetingsdag AUHA-werkgroep Bibliotheken

Op dinsdag 21 mei en donderdag 21 november organiseerde de AUHA-werkgroep Bibliotheken haar jaarlijkse ontmoetingsdag voor de bibliotheekcollega's van de Associatie (AP, KDG, Antwerp Maritime Academy en UAntwerpen).

Dit jaar verwelkomden we onze collega's in de recent gerenoveerde Bibliotheek Exacte en Toegepaste Ingenieurswetenschappen op Campus Groenenborger. De voormalige verouderde bibliotheek onderging een ingrijpende transformatie naar een moderne, dynamische ruimte die plaats biedt voor studie, samenwerking en co-creatie. Na de uitgebreide renovatie werd de vernieuwde bibliotheek in september 2020 heropend en officieel ingehuldigd in juni 2022.

Tijdens de ontmoetingsdag kregen de deelnemers een rondleiding door de bibliotheek, het BibLab en het vernieuwde depot Academisch Erfgoed, dat ook op de campus is gevestigd. Daarnaast werd er een workshop gehouden

waarin het nieuwe jaaractieplan van de AUHA-werkgroep werd voorbereid.

De dag werd afgesloten met een gezellig netwerkevent voor de collega's van de verschillende instellingen.

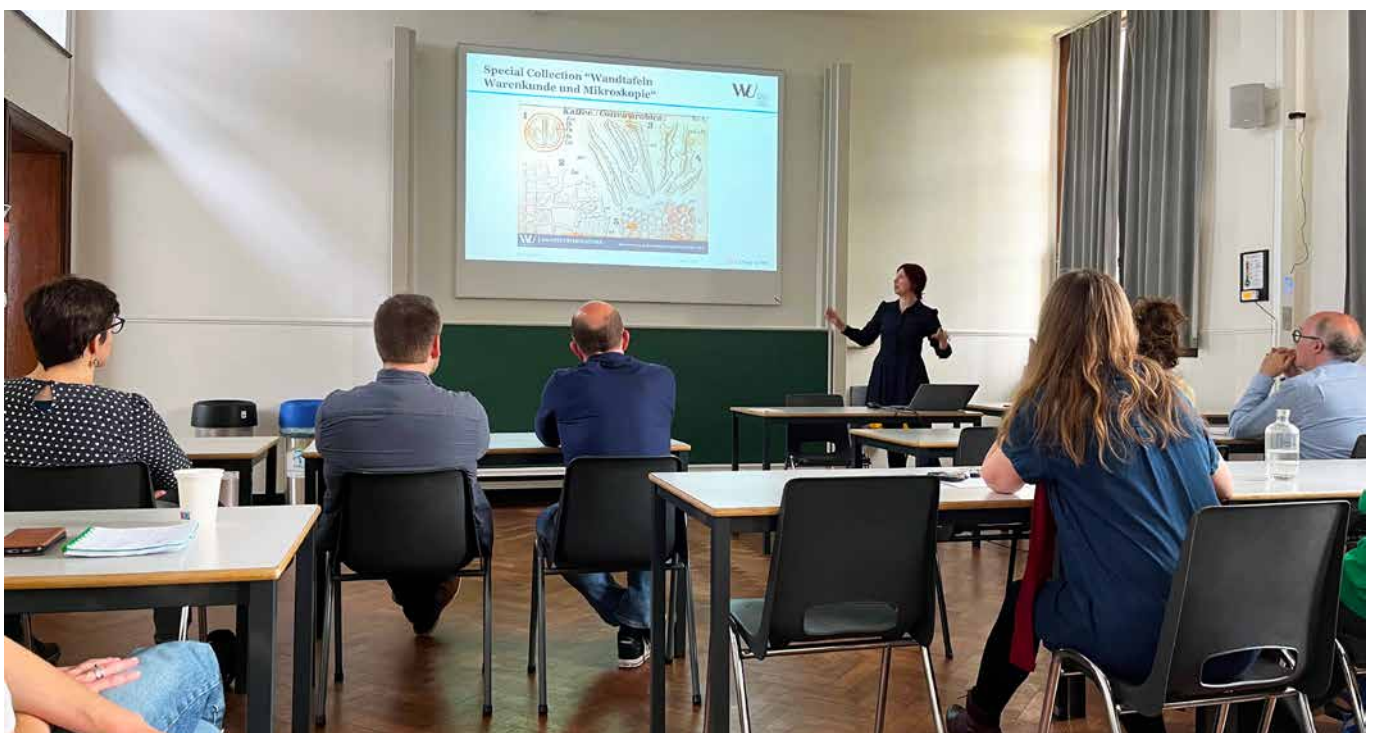
Eerste Erasmus+ Staff Mobility Week

Dankzij Erasmus+ Staff Mobility kunnen personeelsleden van hogescholen en universiteiten aan een Europese cultuur- en kennisuitwisseling deelnemen. In 2024 ontvingen we collega Maria Haupt tijdens het allereerste Erasmus+ programma georganiseerd door onze bibliotheek. Zij werkt aan de universiteitsbibliotheek van WU (Wirtschaftsuniversität Wien) en houdt zich onder andere bezig met projecten rond het verhogen van de informatievaardigheden van studenten.

Maria maakte kennis met de verschillende diensten die we aanbieden en bezocht de collecties van de Universiteitsbibliotheek, het Archief en de Bijzondere Collecties. Ook wij leerden heel wat bij over de werking van de

Universiteitsbibliotheek van Wenen dankzij de boeiende presentatie die ze gaf. Tussendoor was er tijd voor een bezoek aan de prachtige Nottebohmzaal in de Erfgoedbibliotheek Hendrik

Conscience en kon ze genieten van een heerlijke wandeling in het Middelheimmuseum. Kortom: een geslaagde uitwisseling. In 2025 organiseren we alvast een tweede editie.

© jas, Het Nieuwsblad

Creatief ontspannen

De tweede zittijd is voor veel studenten een periode van intense stress en lange studeermarathons. Om hen wat verlichting te bieden, besloten we een creatieve manier van ontspanning aan te bieden. In plaats van de typische kinderachtige kleurplaten, werden historische prenten uit de eigen bibliotheekcollectie, het Archief en die van het Ruusbroecgenootschap aangeboden. Deze tekeningen, een aantal afkomstig uit de rijke geschiedenis van de Nederlanden, gaven studenten de kans om even tot rust te komen.

Onder de beschikbaar gestelde afbeeldingen bevonden zich een afbeelding van de Heilige Begga, een 19e-eeuwse tekening van een standbeeld van Quinten Matsijs en prenten van de verschillende campussen van de universiteit.

Sommige studenten gaven zelfs hun eigen creatieve draai aan de tekeningen, zoals het omtoveren van Quinten Matsijs in een kabouter met een pot goud aan het einde van de regenboog.

Deze tekeningen, een aantal afkomstig uit de rijke geschiedenis van de Nederlanden, gaven studenten de kans om even tot rust te komen

Dit initiatief is geïnspireerd door de New York Academy of Medicine Library, die sinds 2016 de hashtag #ColorOurCollections lanceerde, waarbij biblio-

theken, musea, archieven en andere culturele instellingen hun collecties gratis ter beschikking stellen om in te kleuren. Hoewel deze actie in New York in februari wordt georganiseerd, namen we het idee over om de tweede zittijd een stuk aangenamer te maken voor onze studenten. Daarnaast biedt het ook een mooie gelegenheid om de Bijzondere Collecties van de universiteit onder de aandacht te brengen.

UAntwerpen hecht veel waarde aan het mentaal welzijn van haar studenten. Dit initiatief sluit aan bij andere welzijnsprojecten zoals het Mindfulness in de bibliotheek, waar studenten zich kunnen terugtrekken om even op adem te komen.

Internationale Conferentie over Digitale Preservering (iPRES 2024)

Van 16 tot 20 september vond in Gent de 20ste editie van de prestigieuze iPRES-conferentie plaats, een wereldwijd congres rond digitale preservering. Het congres bracht wetenschappers, onderzoekers, bibliothecarissen, archivisten en andere informatieprofessionals samen om de nieuwste inzichten en innovatieve projecten te delen over het op lange termijn bewaren en raadpleegbaar houden van digitale gegevens.

Ook UAntwerpen was met enkele collega's van de archiefdienst vertegenwoordigd. We presenteerden er de archieffunctionaliteiten van Brocade.

Op vrijdag, de slotdag, organiseerden we samen met Antwerpse culturele instellingen 'Professional Visits @Antwerp'. De deelnemers werden 's ochtends verwelkomd in 'De Living' van de bibliotheek op de Stadscampus. Wie koos voor de 'Archives Trail' kreeg een exclusieve blik achter de schermen van het Archief en de Bijzondere Collecties.

Themadag Kunst in de Vuurlinie

Op 6 november 2024 organiseerde de firma We Conserve in samenwerking met het Departement Bibliotheek & Archief van UAntwerpen en de Faculteit Ontwerp-wetenschappen de themadag *Kunst in de Vuurlinie*. Dit evenement bracht experts uit de verzekeringswereld en de bibliotheek- en erfgoedsector samen om kennis en inzichten te delen rond de bescherming en verzekering van kunstwerken en erfgoed tegen calamiteiten zoals brand, overstromingen en stormschade.

De dag ging van start met een interactieve lunch, waarbij partners uit de sector enkele producten en technieken voor calamiteitenbeheer presenteerden. Aansluitend volgde een reeks

lezingen die de deelnemers meenam in de wereld van risicobeheer en preventieve maatregelen. Casestudies, gepresenteerd door medewerkers van UAntwerpen en We Conserve, boden een praktijkgerichte kijk op het omgaan met calamiteiten. Zo werd er ingegaan op

Casestudies boden een praktijkgerichte kijk op het omgaan met calamiteiten

vragen als: welke concrete stappen kan je preventief nemen, wat zijn de gevolgen van een calamiteit, en hoe reageer

je efficiënt wanneer de noodsituatie zich voordoet?

De nadruk op het delen van best practices zorgde ervoor dat belangrijke lessen werden uitgewisseld, essentieel voor het beschermen van waardevolle collecties in de kunst-, bibliotheek- en archiefsector.

Als afsluiter kregen de deelnemers een presentatie over het bibliothecair erfgoed van de bibliotheek. Hier worden waardevolle oude drukken, zeldzame prenten en unieke historische kaarten bewaard. Dit illustreerde de kwetsbaarheid van dit type collecties en het belang van een doorgedreven beleid rond calamiteitenbeheer.

Anet-dag

Op 19 september 2024 vond in De Singel de 18de editie van de Anet Gebruikersdag plaats in samenwerking met de Bibliotheek van het Koninklijk Conservatorium Antwerpen (AP Hogeschool Antwerpen).

Van boeiende informatiesessies tot creatieve intermezzo's zoals de Anet Quiz en een rondleiding in de bibliotheek en het indrukwekkende archief

van het Koninklijk Conservatorium Antwerpen: het programma was gevarieerd en bood voor ieder wat wils!

In de namiddag konden de deelnemers kiezen uit verschillende simultane sessies waarbij er dieper werd ingegaan op allerlei thema's zoals AI, selectieprofielen en logistiek archiefbeheer. Natuurlijk was er ook voldoende tijd om bij te praten met collega's tijdens de

pauzes en de lunch. Hannah Aelvoet sloot de dag muzikaal af met drie korte fragmenten uit de pianomuziek van Peter Benoit, stichter en eerste directeur van het Koninklijk Conservatorium Antwerpen.

Anet breidt verder uit

2024 was een bijzonder jaar voor Anet. Met enkele nieuwe partners werd het netwerk aanzienlijk uitgebreid en versterkten we onze positie als toonaangevende en betrouwbare speler in de sector.

Acht hogescholen sloten een softwareovereenkomst af voor een Institutional Repository, een belangrijke stap in de ondersteuning van hun digitale archivering. De Openbare Bibliotheek Brugge koos na een uitgebreide onderhandelingsprocedure voor onze software om haar rijke erfgoedcollecties te beschrijven en te ontsluiten.

Vlak voor het einde van het jaar ontvingen we bovendien het nieuws dat het Instituut voor Tropische Geneeskunde Anet selecteerde als leverancier voor zijn nieuwe bibliotheekstelsel.

Ook binnen de universiteit kende Anet groei. De Faculteit Rechten nam in navolging van de Faculteit Bedrijfskunde en Economie 'Take a Seat' in gebruik, een applicatie voor het reserveren van werkplekken. En tot slot koos de PXL Hogeschool Hasselt voor onze oplossing 'Book a Thing' om het beheer en de uitleningen van materialen van hun VLAB efficiënt te organiseren.

Laagdrempelige dienstverlening

Als bibliotheek streven we ernaar onze dienstverlening zo laagdrempelig mogelijk te organiseren. Onze collega's aan de **balie** zijn daarbij als eerste aanspreekpunt een belangrijke schakel. Zij bieden antwoorden op eerstelijns-vragen en helpen waar mogelijk. Bij specifieke vragen verwijzen ze door naar de juiste collega of dienst, binnen of buiten de bibliotheek. De vragen zijn bijzonder divers en niet altijd bibliotheekgerelateerd. Onze medewerkers zorgen ervoor dat ook dan wordt doorverwezen naar de correcte diensten en secretariaten.

Vragen bereiken ons aan de balie, maar de bibliotheek kan ook op andere manieren gecontacteerd worden. Een populaire optie is de **chatfunctie** op

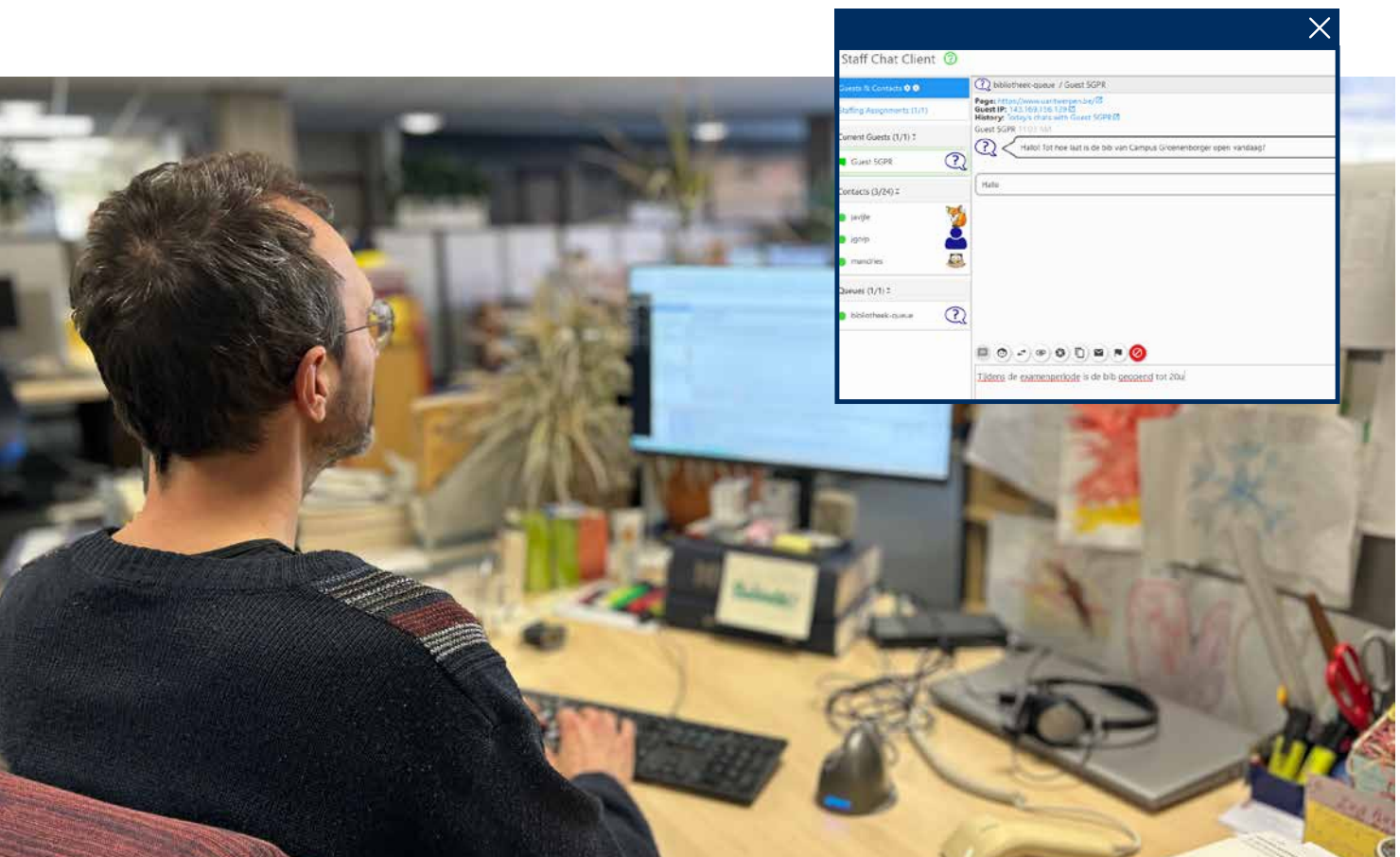
onze website. Tijdens kantooruren kunnen studenten en personeel hier terecht voor kleine, snelle vragen. De meeste vragen die gesteld worden via de chat service gaan over openingsuren, toegang tot online content vanop afstand en de (elektronische) beschikbaarheid van artikels en boeken.

Voor meer gespecialiseerdere vragen kunnen studenten en personeel via '**Maak een afspraak**' op onze website een individuele begeleidingssessie boeken. We bekijken op voorhand de vraag en verwijzen waar mogelijk eerst naar beschikbare handleidingen en online lessen. Dit biedt in veel gevallen al voldoende antwoord op de vraag. De vragen die meer aandacht vereisen, hebben vooral betrekking op het

formuleren van een onderzoeksvraag, werken met EndNote of opstellen van een systematisch review.

Ook via de **helpdesk** bereikt een breed scala aan vragen de bibliotheek. De helpdesk wordt continu opgevolgd en elke vraag wordt voor verdere afhandeling doorgestuurd naar de meest gekwalificeerde collega.

Door diverse contactmogelijkheden aan te bieden, willen we iedereen zo goed mogelijk ondersteunen en van dienst zijn. We focussen op toegankelijkheid en efficiëntie, zodat studenten en medewerkers altijd de hulp en informatie krijgen die ze nodig hebben.

Nieuw: de mindfulnest-app

In de bibliotheken op de Stadscampus en Campus Drie Eiken staat al enkele jaren een mindfulnest. Een mindfulnest is een (vrij) geluidsdichte cabine met een zachte en rustige inrichting. Studenten en medewerkers kunnen zich er even terugtrekken, een moment voor zichzelf nemen en een (begeleide) meditatie en/of lichttherapie volgen.

Met een iPad selecteert de gebruiker een programma naar keuze. Je kan een lichtkleur en -intensiteit kiezen en naar serene soundscapes of een begeleide meditatie luisteren, maar je kan ook in stilte mediteren of zelfs even indommelen.

In 2024 breidden we het welzijnsaanbod verder uit. Naast de mindfulnests op de campus, hebben studenten en medewerkers van UAntwerpen nu gratis toegang tot de mindfulnest-app. Deze app is speciaal ontwikkeld voor studenten en helpt hen om zich te concentreren, stress te verminderen en een positieve mindset te bevorderen. Met de mindfulnest-app bieden we een hulpmiddel aan studenten en medewerkers van UAntwerpen om op elk moment en op elke locatie te genieten van de voordelen van mindfulness en zo de geestelijke gezondheid te verbeteren.

Blok notes

Vanaf 24 mei kan je je vrienden een hart onder de riem steken tijdens de blok.

Bezorg ons je aanmoediging via onze sociale media of via een kaartje in de bibliotheek.

Jouw boodschap verschijnt dan op **alle infoschermen** van de Bibliotheek, en een selectie ook op **Instagram!**

Veel succes, Aliyah!

Stuur een berichtje naar de bibliotheek & steun je vrienden!

Bloknotes

Studeren aan de universiteit: plezier en hard werk

Studeren aan de universiteit is een unieke en uitdagende ervaring. Het brengt vaak veel plezier en onvergetelijke momenten met zich mee, maar het vereist ook hard werken en doorzettingsvermogen. Als universiteit begrijpen wij het belang van deze twee aspecten en streven we ernaar onze studenten te ondersteunen in hun academische en persoonlijke groei.

De bibliotheek als steunpilaar

De bibliotheek wil een belangrijke rol spelen in het ondersteunen van studenten tijdens hun studieperiode. We willen studenten laten weten dat ze er niet alleen voor staan. We zijn

er om hen te helpen, te motiveren en te inspireren. We zetten daarom onze schouders actief onder het uitbouwen van een sterke community, zodat studenten zich verbonden voelen met elkaar én met de bibliotheek.

We zetten onze schouders actief onder het uitbouwen van een sterke community

Bloknotes: een hart onder de riem

In het kader van dit streven, organiseren we twee keer per jaar de actie 'Bloknotes'. Tijdens deze actie kunnen studenten een persoonlijke boodschap

aan hun medestudenten op een papertje te schrijven. Deze boodschappen variëren van hartverwarmende aanmoedigingen tot zelfs liefdesverklaringen. De berichten worden verzameld en op de infoschermen in de bibliotheek geplaatst, zodat iedereen ze kan lezen en ervan kan genieten.

Succes en deelname

Studenten nemen enthousiast deel aan deze actie. Tijdens de examenperiode in juni ontvingen we 595 berichten, wat we opnieuw als een groot succes kunnen bestempelen. We kregen veel positieve reacties en de studenten voelden zich gesteund. We zijn door het succes van de actie vastbesloten om deze traditie verder te zetten tijdens de volgende examenperiodes.

Aanbieden leermiddelen

In campusbibliotheeken Groenenborger en Drie Eiken werken we met 'Book a Thing' voor het aanbieden en uitlenen van leermiddelen en andere materialen. Een online catalogus biedt een handig overzicht van alle beschikbare materialen en reserveren kan eenvoudig met een druk op de knop. Materialen worden opgehaald en ontleend aan de balie.

Bij de start van het project boden we vooral praktische materialen aan, zoals GSM-laders, verlengdraden, hoofdtelefoons en BibLab toestellen. Leermiddelen beperkten zich nog tot de materialen die we ervoor al via een beperkt leensysteem uitleenden, zoals preparaten.

Onderwijsondersteunende rol

Door contacten met docenten zagen we dankzij 'Book a Thing' al snel de oppor-

tuniteit om een grotere ondersteunende rol op te nemen, één van de speerpunten in onze bibliotheekwerking. Door het aanbieden van meer oefenmaterialen in de bibliotheek – weliswaar op beheersbare schaal – faciliteren we oefensessies na praktijklessen en ontlasten we het onderwijzend personeel. De bibliotheek is immers ruim open, biedt voldoende oefenplaats én beschikt over geschikte software om deze materialen in een catalogus op te nemen, te beheren en uit te lenen.

Uitbreiding aanbod

Sinds september 2021 lenen we met groot succes leermiddelen uit voor Toegepaste Ingenieurswetenschappen en Revalidatie- en Kinesithérapie. In maart 2024 breidden we ons aanbod gevoelig uit met dozen dierenbeendevoren voor het Departement Diergenees-

kunde. De bibliotheek zorgde voor een evaluatierapport na de opstartfase.

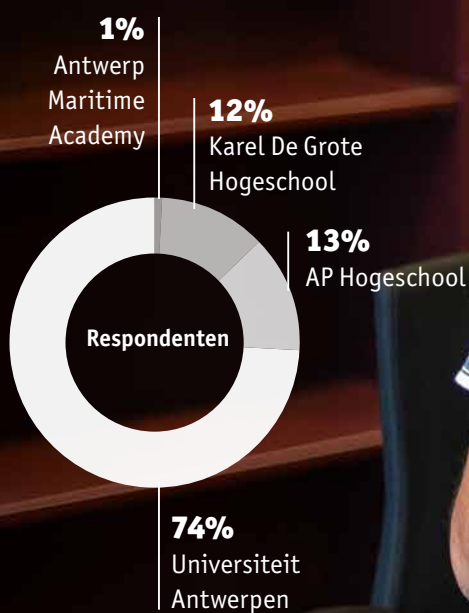
Uit de reservatie- en leencijfers concluderen we het duidelijk nut van de service.

We startten vorig jaar ook gesprekken over het aanbieden van menselijke anatomie boxen. De bibliotheek stapte op vraag van docente Leen Uyttebroek mee als partner in een projectaanvraag bij het Practicumfonds.

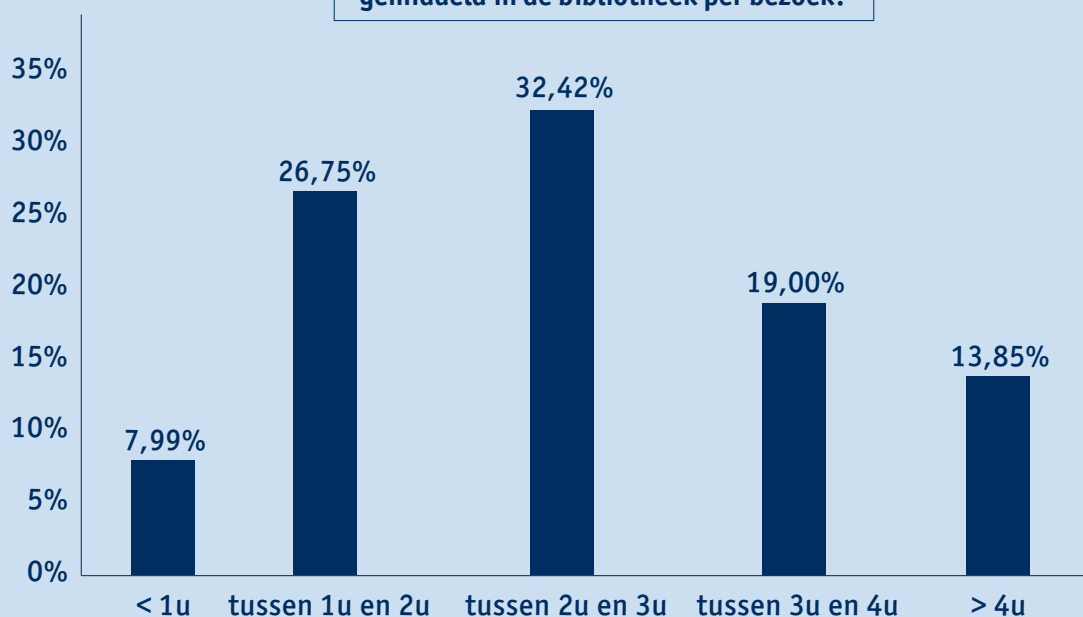
Uitdagingen

De bibliotheek is dé partner bij uitstrek voor het aanbieden van oefenmaterialen. We staan dan ook open voor verdere vragen rond samenwerking. We komen uiteraard voor enkele boeiende praktische uitdagingen te staan bij een groeiend aanbod. De bibliotheek gaat graag die uitdaging aan.

Enquête AUHA-bibliotheken

BIBLIOTHEEKGEBRUIK
Hoeveel tijd spendeer je (ongeveer)
gemiddeld in de bibliotheek per bezoek?

*Bij de vorige enquête van 2019 (voor corona!) bedroeg de gemiddelde duur nog tussen de 1 uur en 2 uur

Van 22 april tot 15 mei 2024 peilden de AUHA*-bibliotheken via een enquête naar de studententevredenheid over de bibliotheekwerking.

Alle 52 014 studenten van de AUHA werden uitgenodigd om deel te nemen, en met 2753 respondenten – een stijging van 47% ten opzichte van 2019 – leverde het onderzoek representatieve resultaten op.

Belangrijkste resultaten

Bibliotheekgebruik

Uit de resultaten blijkt dat 91,68% van de Associatie-studenten minstens één keer een bibliotheek bezoekt. Studenten komen vooral naar de bibliotheek om te studeren (89,48%), gevolgd door samenwerken aan groepsopdrachten (47,94%) en boeken raadplegen en ontlenen (37,85%). Opvallend is dat studenten sinds de coronapandemie gemiddeld langer blijven dan voorheen.

Tevredenheid

Over het algemeen zijn studenten tevreden met de dienstverlening in de bibliotheek. Zij geven aan dat zij gemakkelijk vinden wat ze nodig hebben in de bibliotheek, waarbij 31,41% zich hier volledig in kan vinden en 35,97% het eerder eens is met deze stelling.

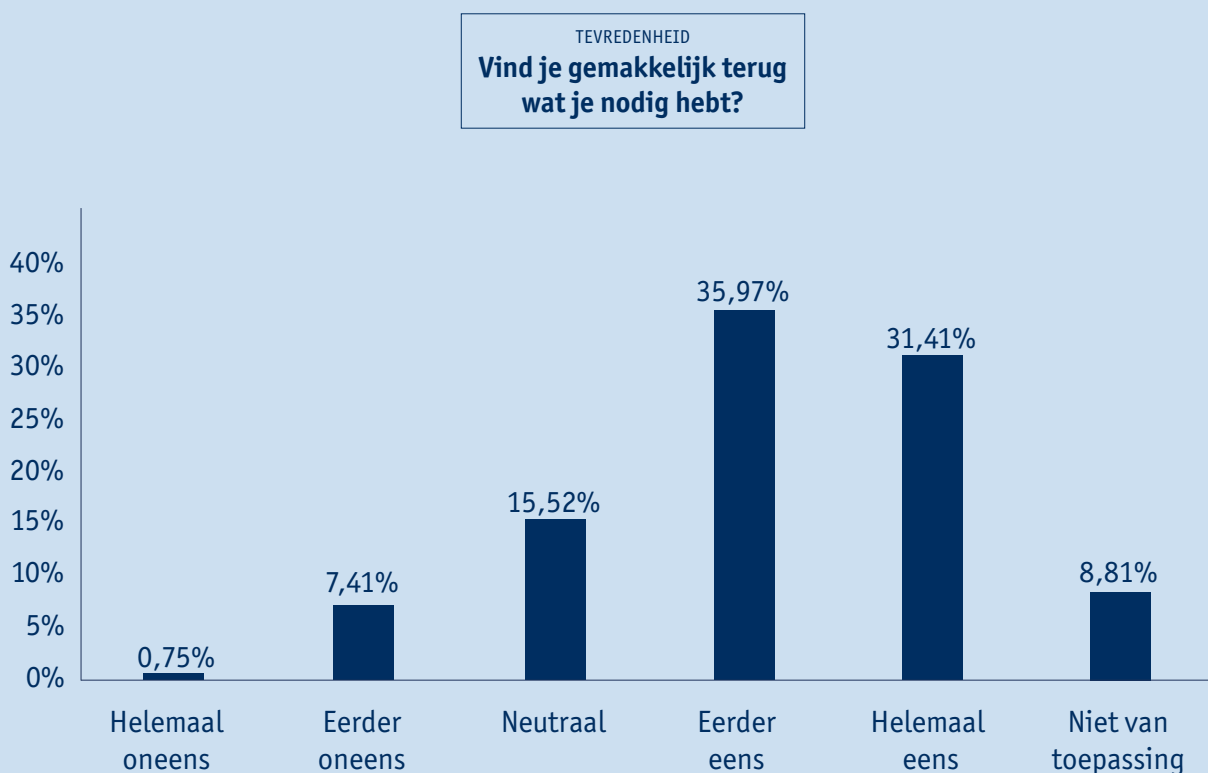
Verbeterpunten en suggesties

Hoewel studenten de bibliotheek als positief ervaren, zijn er enkele verbeterpunten naar voren gekomen. Zo blijkt het vinden van een geschikte studieplek een belangrijk aandachtspunt. Daarnaast geven studenten aan dat lawaai en afleiding redenen zijn om soms af te zien van een bibliotheekbezoek. Bovendien gaf meer dan de helft van de respondenten aan dat ze vaker zouden komen als de openingsuren werden verruimd.

Uit de enquête blijkt ook dat er bij studenten grote interesse bestaat in enkele aanvullende voorzieningen. De meest genoemde suggesties zijn de toevoeging van:

- Afgeschermd individuele studieplekken
- (meer) groepswerklokalen
- Ontspanningsruimtes
- Meer groen in de bibliotheek
- Aanbieden van fictie

De enquête leverde waardevolle inzichten op in het bibliotheekgebruik en de tevredenheid van studenten. De resultaten vormen een belangrijke basis voor verbeteringen in de dienstverlening en zullen worden gebruikt om de bibliotheekfaciliteiten nog beter af te stemmen op de behoeften van de studenten.

Boekenpraat: nu ook met podcasts

Met *Boekenpraat* wil de dienst Bijzondere Collecties haar collectie bibliothecair erfgoed extra leven inblazen. Een collectiestuk komt pas tot leven als iemand ernaar kijkt, het vastpakt en leest, er betekenis aan geeft. In ons magazijn bevindt zich dan ook geen verzameling van stoffige objecten, maar wel staan er tienduizenden dragers van wetenschappelijke ideeën, gespecialiseerde kennis, van universele verhalen – om er maar enkele te noemen. En iedereen mag het weten. Daarom vragen we bezoekers, onderzoekers, stagiairs en al wie het wil om een korte toegankelijke tekst schrijven over één specifiek

object dat hen aanspreekt en dat zij tot leven wekken.

Het resultaat van de voorbije jaren kan je al langer terugvinden op de website van de dienst, maar in 2024 lieten onze boeken letterlijk van zich horen in twee podcastafleveringen. Deze werden, onder begeleiding van docenten Tine De Koninck en onze conservator Maartje De Wilde, gemaakt door twee groepen van studenten uit het opleidingsonderdeel Neerlandistiek in de praktijk.

Elke groep onderzocht een specifiek genre uit onze collectie in de diepte:

de eerste groep werkte over religieuze embleemboeken en had daarbij ook veel aandacht voor de geschiedenis van enkele jezuïeten. De tweede groep verdiepte zich in vroegmodern theater en koos twee toneelstukken – een komedie van Willem Ogier (met een intrigerende bijrol voor een levend varken op het podium) en een tragedie van Vondel (*Lucifer*) als toegangen tot het genre.

Het resultaat mag er zijn: de twee afleveringen klinken alsof ze gemaakt zijn door echte professionals. Je kan ze beluisteren op Spotify via het Bib Beats-profiel van de bibliotheek.

Vier workshops over boekgeschiedenis

Als beheerder van een collectie bibliothecair erfgoed zijn we doordrongen van het belang van boekgeschiedenis en boekwetenschap, waarbij kennis over de materiële aspecten van boeken essentieel is. We delen die mening met de collega-erfgoedbeheerders van de bibliotheek van het Ruusbroecgenootschap, Museum Plantin-Moretus en Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience. Tegelijk merken we dat de aandacht voor boekarcheologie in verschillende opleidingen binnen de humane wetenschappen naar de achtergrond verdwijnt. In een tijd waarin veel met digitale bronnen wordt gewerkt en waarin nieuwe digitale technologieën zich razendsnel ontwikkelen, dienen er in onderwijs- en onderzoekscurricula natuurlijk keuzes te worden gemaakt.

In 2024 sloegen de collectie-experten van de bovengenoemde instellingen, allen met een achtergrond in boekhistorisch onderzoek, de handen in elkaar. Samen ontwikkelden we een programma dat '4x4' werd gedoopt. Vier sessies van

vier uur, waarin deelnemers kennismaakten met de collecties van de vier bibliotheken. In zo'n vier uur durende sessie namen telkens twee experts het woord. Het motto van de sessies

Vier sessies van vier uur, waarin deelnemers kennismaakten met de collecties van de vier bibliotheken

was 'ad fontes', terug naar de bronnen en hoe die bronnen te begrijpen. Met deze workshops wilden we bronnen- en materiaalkennis verhogen. Hoe werden boeken gedrukt? Hoe werd papier gemaakt? Hoe kwam een manuscript bij een drukker terecht? Hoe werden boeken gepresenteerd in een boekhandel? Hoe veranderde het beeld van een auteur in de vroegmoderne tijd? Zijn er leessporen te vinden en hoe kunnen we die interpreteren? Welke soorten

boekbanden zijn er? Wanneer begonnen boeken als verzamelobject te zien? Al deze onderwerpen kwamen aan bod en werden rijkelijk geïllustreerd aan de hand van bijzonder bronnenmateriaal. Dit forum werd ook gebruikt om vakterminologie te duiden zodat de deelnemers makkelijker hun weg vinden in gespecialiseerde catalogi of secundaire literatuur. Daarnaast bood het een kennismaking met de conservatoren en collectie-experts van verschillende Antwerpse instellingen.

Deze vier workshops werden ingebed in het mastervak (Erfgoed)bibliotheek, onderdeel van de opleiding Erfgoedstudies aan UAntwerpen met Rik Van Daele als docent. De workshops stonden ook open voor een bredere groep, met name voor UAntwerpen-studenten die historische boeken bestuderen in het kader van een paper of scriptie én voor (beginnende) doctorandi. Het initiatief wordt herhaald en we onderzoeken of we de doelgroep nog kunnen verbreden.

Vijftien Jaar VABB-SHW: Een mijlpaal in academische bibliografie onderzoeksfinanciering

Vijftien jaar geleden kreeg ECOOM-Antwerpen de opdracht om het Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand voor de Sociale en Humane Wetenschappen (VABB-SHW) op te zetten. Deze databank verzamelt wetenschappelijke publicaties van onderzoekers uit de sociale en humane wetenschappen die verbonden zijn aan Vlaamse universiteiten. Het VABB-SHW speelt een cruciale rol in het in kaart brengen van

de wetenschappelijke output binnen deze disciplines. Bovendien gebruikt de Vlaamse overheid de gegevens uit deze databank als basis voor de verdeling van onderzoeksgelden. De hosting en het onderhoud van de databank zijn in handen van Anet, het automatiseringsteam van het Departement Bibliotheek & Archief. Dit jaar werd het vijftienjarig bestaan van het VABB-SHW feestelijk gevierd.

**Het VABB-SHW speelt
een cruciale rol in het
in kaart brengen van
wetenschappelijke output**

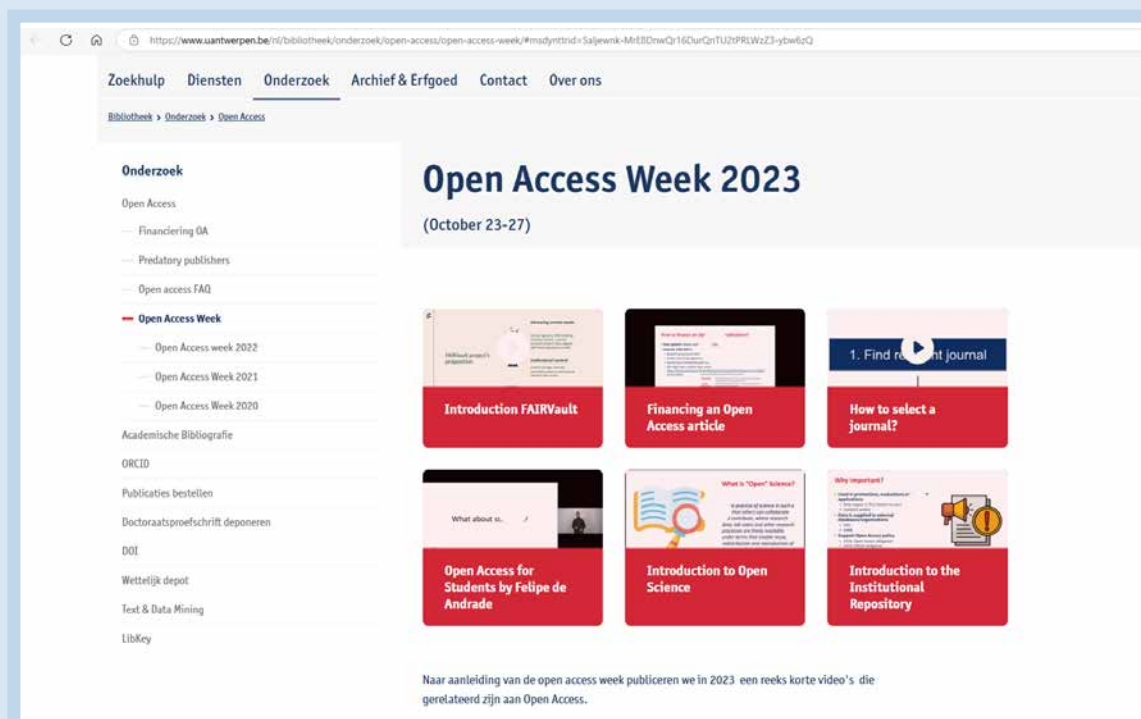
Kennisclips rond Open Access

Naar aanleiding van de Open Access Week in 2023 ontwikkelden we een reeks korte video's over Open Access. Deze kennisclips zijn bedoeld om zowel onderzoekers als studenten te ondersteunen in het begrijpen en toepassen van Open Access-principes. Inmiddels zijn er verschillende video's beschikbaar, die elk een specifiek aspect van Open Access belichten.

De video's omvatten onder andere:

- **Introductie tot FAIRvault:** Een overzicht van de FAIRvault en hoe deze bijdraagt aan het beheer van onderzoeksdata.
- **Financiering van een Open Access artikel:** Uitleg over de mogelijkheden en uitdagingen bij het financieren van Open Access-publicaties.
- **Hoe kies je een geschikt tijdschrift?:** Tips voor het selecteren van het juiste Open Access-tijdschrift voor je onderzoek.
- **Open Access voor studenten:** Een praktische gids voor studenten over hoe zij gebruik kunnen maken van Open Access bronnen.
- **Introductie tot Open Science:** Een inleiding in de bredere beweging van Open Science en de voordelen ervan voor de academische gemeenschap.
- **Introductie tot het Institutionaal Repository:** Hoe het institutionele archief bijdraagt aan het toegankelijk maken van wetenschappelijke publicaties.

Met deze kennisclips willen we de toegankelijkheid van informatie vergroten en bijdragen aan een brede toepassing van Open Access binnen de universitaire gemeenschap. De video's zijn inmiddels voor iedereen beschikbaar en vormen een waardevolle bron voor iedereen die meer wil leren over Open Access en Open Science.

Zoekwijzers voor Bijzondere Collecties

Efficiënt navigeren in de bibliotheekcatalogus is een waardevolle vaardigheid voor studenten, onderzoekers en docenten. Omgaan met een grote hoeveelheid informatie en zoekresultaten vraagt om een doordachte aanpak. Met de juiste methodes leren gebruikers resultaten snel interpreteren, filteren en verfijnen. Zelfs wanneer een zoekopdracht geen resultaten oplevert, moedigen we aan om niet op te geven, maar met bredere zoektermen opnieuw te proberen.

Om gebruikers te ondersteunen, ontwikkelt de bibliotheek zoekwijzers en tutorials. In 2024 maakten we specifieke zoekrichtlijnen voor het zoeken in de Bijzondere Collecties.

De beschikbare tutorials behandelen volgende onderwerpen:

- inleiding tot de Discovery Service en de bibliotheekcatalogus
- zoeken op auteur, drukker, uitgever, titel en plaats van uitgave
- geavanceerd zoeken en het gebruik van wildcards
- filteren van zoekresultaten.

Bijzondere Collecties biedt zoekwijzers of tutorials aan om studenten, onderzoekers en docenten wegwijs te maken in de bibliotheekcatalogus

Deze tutorials zijn te vinden op de website van de bibliotheek. Daarnaast staan de bibliotheekmedewerkers altijd klaar om vragen te beantwoorden en te assisteren bij het vinden van informatie.

Summer School: Books and Culture

In juni 2024 organiseerden we, in samenwerking met de Faculteit Letteren & Wijsbegeerte de tweejaarlijkse Summer School rond *Books and Culture*, o.l.v. Pierre Delsaerdt. Ditmaal stond het thema *Women Authors, Printers, Readers* centraal.

Tijdens deze editie, die plaatsvond van 24 tot en met 28 juni, mochten we 18 studenten uit verschillende werelden verwelkomen. Onder leiding van een interdisciplinair en internationaal team van experts – zowel van deze universiteit als van andere instellingen – werden de rol van gender en genderidentiteit als methodologisch kader in de studie van boekgeschiedenis grondig belicht. De deelnemers

onderzochten hoe deze thema's hun stempel drukten op de productie, consumptie en distributie van boeken, zowel in de vroegmoderne periode als tijdens de grote transformatie van de industriële revolutie.

De focus lag op boeken die door vrouwen geschreven, gedrukt of gelezen werden. Studenten gingen aan de slag met uiteenlopende onderzoeksvragen, historische bronnen en methodologieën. Het programma bood interactieve lezingen en workshops, vaak gekoppeld aan casestudies die waren gebaseerd op de rijke collecties van Antwerpse erfgoedinstellingen, waar we ook een kijkje achter de schermen kregen.

Daarnaast bezochten de deelnemers een unieke privécollectie, waar ze zelf drukpersen uit verschillende periodes konden uitproberen en zo een beter begrip kregen van de impact van technologische veranderingen op de boekproductie. Op de laatste dag stond een ontmoeting gepland met een hedendaagse schrijfster van geïllustreerde kinderboeken, die haar ervaringen en werkwijze deelde.

Deze Summer School maakt deel uit van een ruimer aanbod aan de UAntwerpen en biedt een boeiend platform voor internationale studenten en onderzoekers. Het thema en programma van deze editie werden zeer enthousiast onthaald.

Hoog bezoek: de familie Beckett

Op 13 december kreeg de dienst Bijzondere Collecties bezoek van Edward Beckett en zijn echtgenote Felicity. In 2023 had UAntwerpen een tijdelijke bruikleen verworven met een 700-tal werken uit de privébibliotheek

van Samuel Beckett, Edwards oom. Een jaar later kwamen ze kijken hoe de collectie werd geschoond en waar ze wordt bewaard en geraadpleegd. Conservator Maartje De Wilde leidde hen met veel plezier rond.

Van 2023-2033 wordt deze collectie aan UAntwerpen bewaard en wordt ze benut voor onderzoek door prof. dr. Dirk Van Hulle en zijn team, in overleg met prof. dr. Mark Nixon (University of Reading en eigenaar van de collectie). Beiden waren ook aanwezig tijdens het bezoek.

Ondersteuning Open Access

Via verschillende overeenkomsten ondersteunt de bibliotheek het publiceren in Open Access. Hoewel er geen centraal budget beschikbaar is om Open Access-publicaties te financieren, ondersteunen we onderzoekers via het afsluiten van transformatieve overeenkomsten met diverse uitgevers. Deze overeenkomsten zorgen voor korting of zelfs volledige vrijstelling van de Article Processing Charges (APC).

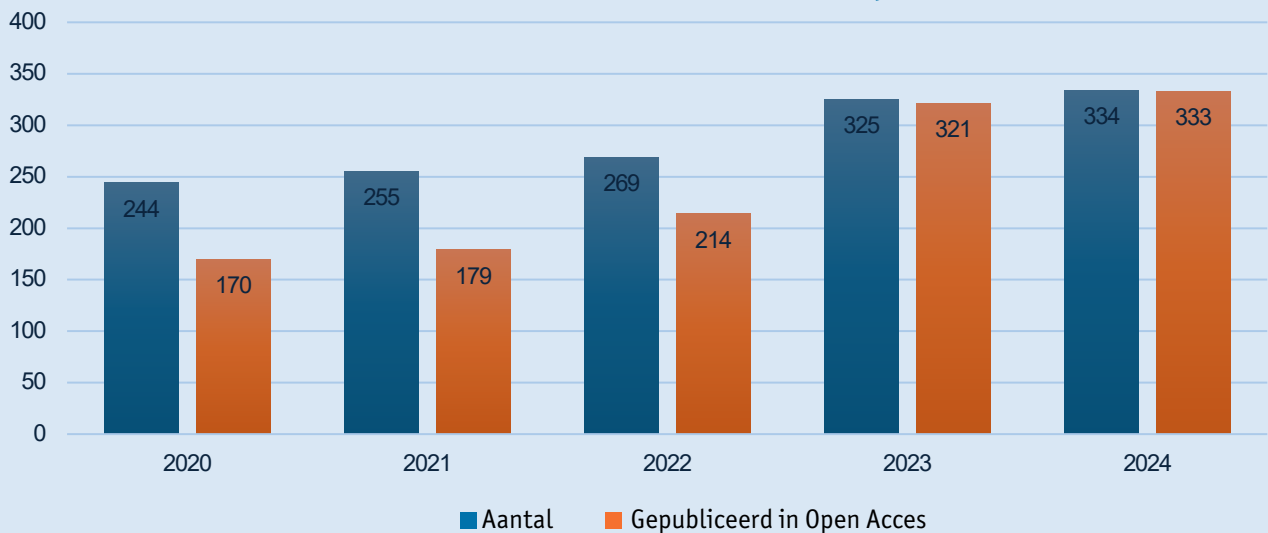
Een recent voorbeeld is de samenwerking met The Royal Society. Tussen november 2024 en november 2025 krijgen onderzoekers 25% korting op de APC voor alle tijdschriften van deze uitgever.

Andere uitgevers werken met het "Subscribe to Open"-model, waarbij een gewoon betalend tijdschrift, mits voldoende abonnementen, gratis toegankelijk (Open Access) wordt

gemaakt. UAntwerpen heeft dergelijke abonnementen bij uitgevers zoals Liverpool University Press en Amsterdam University Press.

Al deze regelingen stimuleren Open Access-publicaties en dragen bij aan een bredere toegankelijkheid van wetenschappelijke kennis. Tijdens een bijkomende infosessie in het najaar werden deze en andere publicatiemogelijkheden verder toegelicht.

Aantal doctoraatsthesisen aan UAntwerpen

Digital Object Identifier (DOI) voor doctoraatsthesisen

De bibliotheek speelt een cruciale rol in de wetenschappelijke communicatie door doctoraatsthesisen (proefschriften) te voorzien van een Digital Object Identifier (DOI). Een DOI is een unieke identificatiecode die ervoor zorgt dat wetenschappelijke content gemakkelijk vindbaar en citeerbaar is. Dankzij het lidmaatschap van de bibliotheek bij Crossref krijgen deze

werken niet alleen een DOI, maar ook een grotere zichtbaarheid binnen de academische wereld.

De bibliotheek financiert zowel de toekenning van de DOI als het opladen van de bijhorende metadata in Crossref. Voor onderzoekers gebeurt dit proces volledig kosteloos. Hierdoor vervalt de noodzaak voor een ISBN-nummer, dat

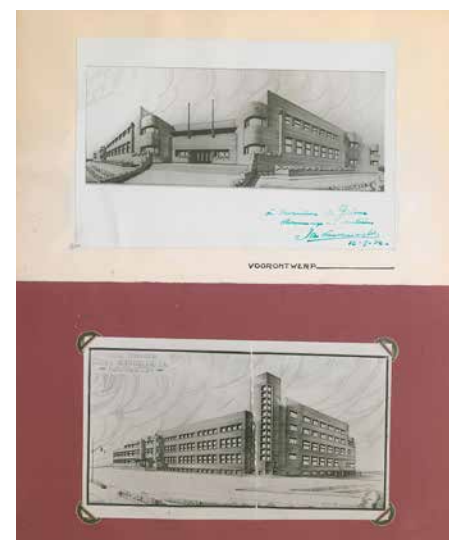
traditioneel wordt gebruikt voor commerciële distributie via boekhandels, maar weinig toegevoegde waarde biedt voor niet-gecommercialiseerde publicaties zoals doctoraatsthesisen.

Met deze aanpak ondersteunen we onderzoekers actief bij het delen van hun werk en dragen we bij aan een brede verspreiding van academische kennis.

Gebruik archief: onderzoeksproject interieur Hogere Zeevaartschool

De Antwerp Maritime Academy en de Faculteit Ontwerpwetenschappen hebben samen een 'Nexus Onderwijs-Onderzoek'-project opgestart met het oog op de herinrichting van het interieur van de voormalige Hogere Zeevaartschool. Het Universiteitsarchief is actief

betrokken bij de uitwerking van dit project. In het historisch archief van de Hogere Zeevaartschool hebben we relevante bronnen opgezocht. Na digitalisering zijn deze beschikbaar gesteld aan studenten, docenten en onderzoekers die op dit project werken.

Home sweet home!

Wat betekent het om je thuis te voelen op kot? Hoe evolueerde het studentenleven doorheen de jaren? Met de tentoonstelling *Home sweet home* verkenden we de fascinerende geschiedenis van studentenhuusvesting aan de universiteit.

De tentoonstelling, te zien van 15 maart tot en met 3 mei 2024 in de bibliotheek op de Stadscampus, bood een unieke inkijk in de leefwereld van studenten, vroeger en nu. Met objecten uit het Archief en de collectie Acade-

misch Erfgoed – zoals homekrantjes, foto's van studentenrestaurants, en een nachtkastje uit het voormalige studentenhome in het Hof van Liere – werd de geschiedenis tastbaar gemaakt.

Rector Herman Van Goethem opende de expo feestelijk op 14 maart 2024. Speciaal voor Erfgoeddag op 20 en 21 april organiseerden we rondleidingen met een exclusieve blik achter de schermen van de Archiefdienst.

60 jaar kernwapens in België

Zorgen massavernietigingswapens voor vrede en veiligheid?

Van 26 januari tot en met 8 maart kon je in de bibliotheek van de Stadscampus je kernwapenkennis een snelle update geven: Hoe ging het verder na Oppenheimer? Wat heeft België ermee te

maken? Zorgen kernwapens voor onze veiligheid? Welke rol spelen ze in de oorlogen die nu uitgevochten worden? En kan het ook anders?

De expo was een samenwerking van De Leuvense Vredesbeweging en Pax Christi Vlaanderen.

2003 – 2004

Van drie naar één

Antwerpen heeft vanaf nu één universiteit: RUCA, UFSIA en UIA vormen voortaan samen de eengemaakte Universiteit Antwerpen.

Op de foto zie je de rectoren van de drie toenmalige onderwijsinstellingen bij de ondertekening van het fusieakkoord in 2002: Carl Reyns (UFSIA), Josse Van Steenberge (UIA) en Alain Verschoren (RUCA). Ook beheerder Helma De Smedt (UFSIA) en rector-voorzitter Francis Van Loon, later de eerste rector van de eengemaakte Universiteit Antwerpen, zetten hun handtekening onder het akkoord.

De decretale oprichting vindt plaats in april 2003 en eind september 2003 gaat het allereerste academiejaar van de Antwerpse universiteit van start.

Tentoonstelling 20 jaar UAntwerpen

In 2024 vierde UAntwerpen haar twintigjarig bestaan. Wat in 2003 begon als de samensmelting van RUCA, UFSIA en UIA, groeide uit tot een sterke en eengemaakte universiteit die vandaag een prominente rol speelt in onderzoek en onderwijs.

Ter gelegenheid van dit jubileum blikt een rondreizende tentoonstelling terug op twintig markante hoogtepunten

uit onze geschiedenis. Deze verhalen werden weergegeven op twintig thematische panelen, gevuld met historisch beeldmateriaal dat zorgvuldig werd geselecteerd door onze collega's van het Archief.

Van 15 maart tot 3 mei 2024 kon je deze tentoonstelling terugvinden in de bibliotheek op de Stadscampus.

Verhalenvertellers: Academisch Erfgoed in de kijker

De collectie Academisch Erfgoed van UAntwerpen is rijk aan geschiedenis en verhalen. Naar aanleiding van het twintigjarig bestaan van de universiteit (academiejaar 2023-2024) en ter ere van de aankomende pensionering van Marc Demolder, drijvende kracht achter het erfgoedbeleid van UAntwerpen, organiseerden we een bijzondere tentoonstelling. Van 19 september 2024 tot en met 31 januari 2025 werden in *Verhalenvertellers* twintig unieke objecten tentoongesteld.

Elk object in deze selectie vertelt een eigen verhaal. Die verhalen gaan over de ontwikkeling van instrumenten, hun toepassingen of de manier waarop onderzoek ermee werd verricht. Samen bieden ze een boeiend perspectief op de geschiedenis van UAntwerpen en haar voorgangers, maar ook op de bredere evolutie van wetenschappelijk onderzoek en onderwijs.

uantwerpenbibliotheek

...

uantwerpenbibliotheek Wij zijn opnieuw de Warmste Bib! Vanaf volgende week kan je sleutelhangers kopen aan onze balies, speciaal gemaakt in ons BibLab. Perfect als cadeautje voor jezelf of koop een setje als verrassing voor je beste vriend(in). Met jouw steun helpen we samen de Warmste Week. Kom langs en maak het verschil!

uantwerpenbibliotheek

...

uantwerpenbibliotheek

21.500
bereik reel Instagram

36.200
bereik reel TikTok

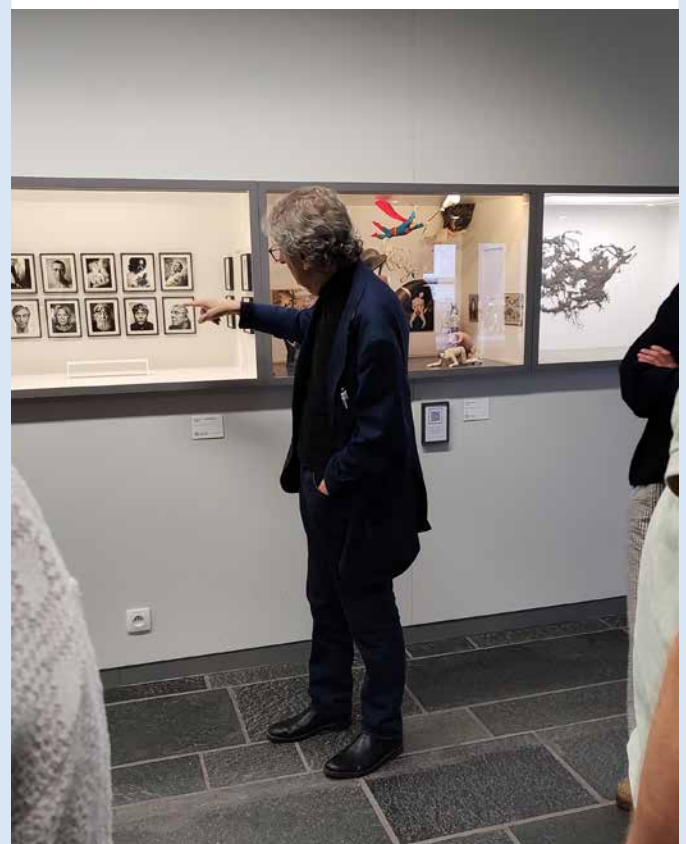

uantwerpenbibliotheek Our gen z employee wrote the script for our library tour!

uantwerpenbibliotheek

...

uantwerpenbibliotheek Onze collega's kregen een rondleiding van de Museum to Scale expo in gebouw R op de Stadscampus.

Wil je het museum ook graag bezoeken? Je kan er vrij binnen op weekdays tot 18u. Vergeet zeker ook niet om op de eerste verdieping te gaan kijken!

uantwerpenbibliotheek Onlangs hadden we ons jaarlijkse personeelsfeest! Sommige collega's trotseerden regen en wind om een mooie fietstocht van zo'n 25 km door het Antwerpse te maken. Later sloot de rest van ons zich bij hen aan om de dag af te sluiten met een heerlijk Thais buffet bij @mays_antwerp

uantwerpenbibliotheek

uantwerpenbibliotheek Elke vrijdag onderwerpen collega's Jef en Jolien ons aan een personeelsquiz met de welluidende naam "Vragen op Vrijdag". Aan het einde van het academiejaar belonen we de beste spelers. Het was weer bijzonder spannend, maar met slechts enkele punten voorsprong haalde Kim de eerste plaats! Stefan en Els zaten haar op de hielen en haalden de 2e en 3e plaats. Proficiat aan allen! Onze slimme collega's kregen elk de felbegeerde Prix de Planche de Pain, ontworpen door Jolien en door Bonnie gemaakt in ons BibLab!

uantwerpenbibliotheek

uantwerpenbibliotheek Onze collega Kara maakte onlangs de overstap van onze Bijzondere Collecties naar de bibliotheek van het Ruusbroecgenootschap.

Vorige week nodigde ze ons uit om eens te komen gluren bij de burens, en haalde ze een aantal bijzondere werken voor ons uit hun depot. Bedankt, John, Kara en Daniël, voor de rondleiding en de uitleg!

uantwerpenbibliotheek

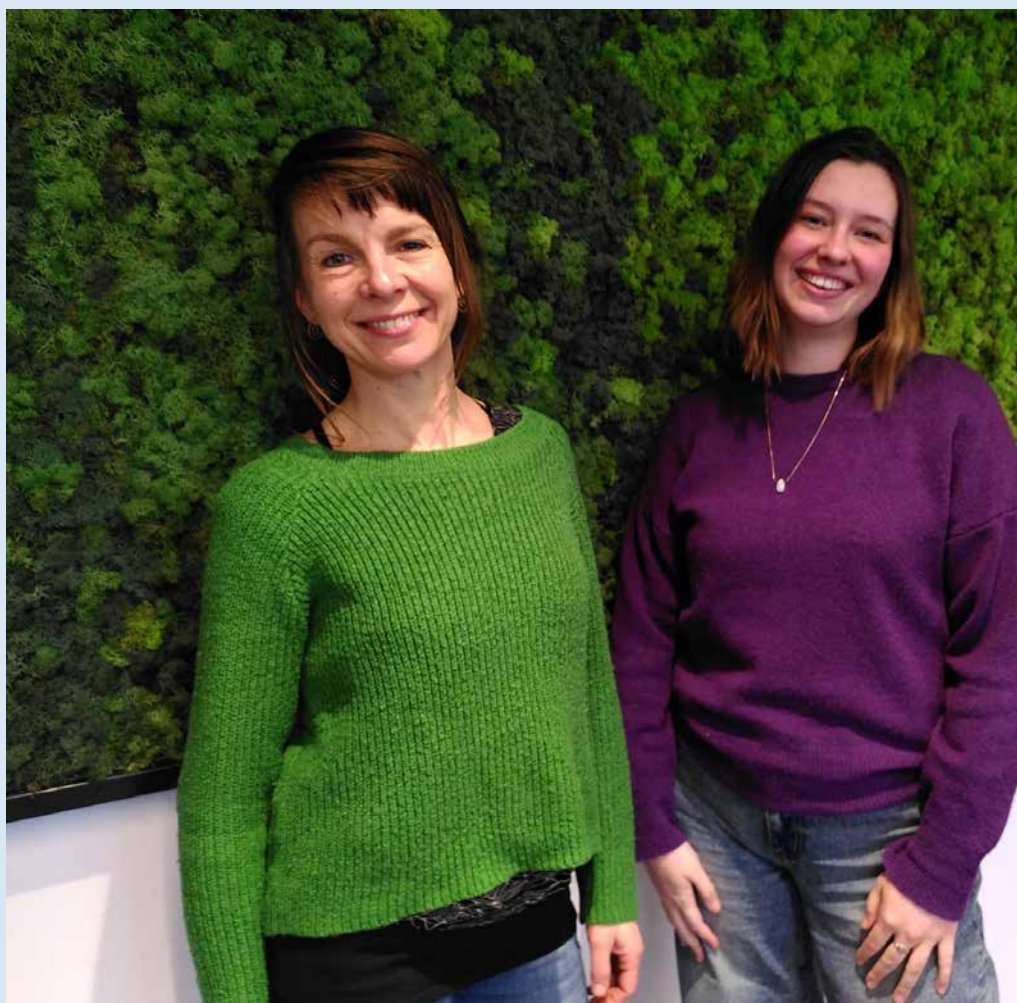

uantwerpenbibliotheek Vandaag is het Internationale Vrouwendag! Ook als bibliotheek vinden we het belangrijk om hier bij stil te staan. Onze collega's dragen vandaag paars en groen in solidariteit met vrouwen overal ter wereld.

Nieuwe collega's

Vigdis 't Jolle (links)
Baliemedewerker
Campus Groenenborger

Lotte Huyge
Baliemedewerker
Campus Groenenborger

Caroline Morjaen
Secretaresse
Stadscampus

Katrin Verboven
Secretaresse
Stadscampus

Victorine Van Mieghem
Baliemedewerker
Stadscampus

Jonatas Castorio Damasceno
Systeembeheerder Anet
Stadscampus

Stephanie Jacques
Functioneel Analist Anet
Stadscampus

8 | KERNCIJFERS

Organisatie	2022	2023	2024
Locaties	4	4	4
Individuele werkplekken	1.609	1.552	1.575
Groepsruimtes	22	22	22
PC-werkplekken	305	272	288
Uren per week open	271,5	271,5	271,5
VTE medewerkers	55,3	55,8	62,5
Uitgaven werking en personeel	4.186.795	4.361.127	4.675.057
Uitgaven publicaties	3.804.743	3.927.168	3.807.385

Fysieke collectie

Aantal titels gedrukte collectie	1.134.215	1.149.789	1.309.128
Aantal exemplaren gedrukte collectie	1.623.344	1.627.414	1.632.731
Aantal exemplaren in magazijn	962.106	973.755	960.093
Aantal exemplaren in leeszaal	459.566	451.602	447.750
Aantal archiefeenheden	45.749	53.103	60.557

Digitale collectie	2022	2023	2024
Aantal ebooks	42.042	45.305	192.724
Aantal databanken	134	148	129
Totaal elektronische collectie	64.157	68.582	215.993
Aantal archiefeenheden	1.000	1.602	1.965
Aantal volumes op het digitaal platform	1.589	1.638	1.681

Bereik

Volgers op instagram: UAntwerpenbibliotheek	722	929	1.054
Volgers op Instagram: heritage.uantwerpen (Bijzondere Collecties & Archief)	1.213	1.320	1.643
Volgers op TikTok			270
Volgers op LinkedIn			480
Volgers op Spotify	254	264	267

Partner in onderwijs

Totaal aantal sessies rond informatievaardigheden	75	100	98
Totaal aantal uren besteed aan sessies rond informatievaardigheden	110	137	134

Gebruik	2022	2023	2024
Uitleningen	52.871	46.055	41.517
Bezoekers	521.458	752.787	798.314
Virtuele bezoeken website	232.319	547.768	616.995
Zoekacties			
Aantal zoekacties bibliotheekstelsysteem	537.909	663.153	617.577
Aantal sessies bibliotheekstelsysteem	510.563	531.646	314.859
Aantal zoekacties digitaal platform	7.252	5.017	4.297
Aantal zoekacties Web of Science Core Collection	384.382	400.725	337.297
Raadplegingen/downloads			
Databanken: Elsevier ScienceDirect	863.187	939.987	1.015.505
Databanken: Wiley Online Library	398.900	380.492	315.969
Ebooks via SpringerLink	9.813	9.418	13.942
Artikels in elektronische tijdschriften	2.671.107	2.757.695	2.256.582
Interbibliothecaire leen			
Binnenkomende vragen	1.538	1.466	1.503
Uitgaande vragen	2.418	2.408	1.237
Partner in onderzoek			
Totaal aantal publicaties in Academische Bibliografie	71.171	179.481	186.352
Totaal aantal tijdschriftartikels in Academische Bibliografie	103.912	108.832	113.409
Totaal aantal Open Access tijdschriftartikels in Academische Bibliografie	22.823	26.081	31.018
Aantal publicaties toegevoegd in Academische Bibliografie 2024 (ongeacht publicatiejaar)	7.799	8.994	8.599
Aantal publicaties toegevoegd in Academische Bibliografie met publicatiejaar 2022, 2023, 2024	6.098	6.187	6.006
Aantal open access publicaties toegevoegd in Academische Bibliografie	3.452	3.471	3.336

Een **kymograaf** is een nauwkeurig ronddraaiende koperen cilindrische trommel, bedekt met gerookt papier, waar met een bewegende naald lijnen op gekrast worden. De ontwikkeling van de kymograaf in 1847 maakte mogelijk wetenschappelijke informatie voortaan in real time in grafische vorm vast te leggen. *Academisch Erfgoed, kymograaf (Palmer)*